

Als abonnee kan je dit plusartikel lezen.

 OPINIE ARMOEDE

Armoede stopt niet aan de gemeentegrens

Een beeld uit de Pano-reportage over het OCMW van Anderlecht. — © © vrt

De Brusselse OCMW's kampen allemaal met dezelfde problemen, schrijft Sara Vanhoyland. Waarom werken ze niet nauwer samen?

Sara Vanhoyland

Opbouwwerker SAAMO Brussel, project Baskuul.

Vandaag om 03:00

Pano heeft een spraakmakende reportage gemaakt over het OCMW van Anderlecht. Voor het eerst wordt er aandacht besteed aan de moeilijke context waarbinnen leefloongerechtigden en maatschappelijk werkers moeten functioneren. Maar laat het duidelijk zijn: het OCMW van Anderlecht is zeker niet het enige met moeilijkheden. De Brusselse OCMW's botsen allemaal op dezelfde uitdagingen. Dat vraagt om een structurele en gedeelde oplossing.

Wie geen middelen heeft om menswaardig te leven, heeft in België recht op sociale bijstand. Mensen in die situatie kunnen een beroep doen op het OCMW om, bijvoorbeeld, een leefloon te krijgen. Zo'n leefloon is het laatste vangnet dat wij als samenleving voorzien om te voorkomen dat mensen in nog grotere armoede terechtkomen. Fantastisch toch, dat wij als maatschappij in zo'n systeem voorzien?

Alleen zien we bij SAAMO vaak de andere kant van het verhaal. Zo is er Irena (schuilnaam), alleenstaande moeder van twee kinderen. Ze heeft net een opleiding achter de rug en is op zoek naar werk. Irena weet dat het bijna tijd is voor de jaarlijkse herziening van het leefloon, maar heeft nog geen afspraak met haar maatschappelijk werker. Ze contacteert het OCMW en krijgt te horen dat ze een uitnodiging zal ontvangen. Op het einde van de maand wordt haar leefloon niet gestort en heeft ze nog altijd geen uitnodiging voor een gesprek.

Drie maanden later lukt het haar eindelijk om een afspraak te krijgen. Dan blijkt dat haar maatschappelijk werker langdurig afwezig is. Het sociale onderzoek voor de jaarlijkse herziening is niet gebeurd. In de tussentijd staat het leefloon van Irena 'on hold'. Zodra het sociale onderzoek is afgerond en het comité een positieve beslissing heeft genomen, krijgt ze haar leefloon met terugwerkende kracht.

Maar Irena kan al twee maanden haar huur en de energiefacturen niet betalen, en ze koopt eten met het kindergeld. Ze krijgt boze telefoons van haar huisbaas, die ermee dreigt het huurcontract stop te zetten. Het uitblijven van het leefloon leidt tot financiële onzekerheid, groeiende schulden, druk op de relatie met de huisbaas en stress. Stress die de vertrouwensrelatie met de maatschappelijk werker onder druk zet en kwalitatieve begeleiding in de weg staat.

Individueel probleem

Het verhaal van Irena is jammer genoeg niet uniek. Veel leefloongerechtigden vinden geen toegang tot het leefloon, en dus tot het recht op een menswaardig leven. Er wordt geschat dat 57 tot 67 procent van de leefloongerechtigden (in heel België) dat recht niet opneemt. Dat staat in schril contrast met de 4 procent die onterecht een leefloon gekregen heeft: dat is dus eerder de uitzondering dan de regel.

Je beleid afstemmen op de uitzonderingen is gewoon slecht bestuur. Tegelijk zien we dat de voorbije 20 jaar het aantal mensen met een leefloon in het Brussel gewest gestegen is van 26.000 in 2003 naar meer dan 60.000 in 2023.

Daarnaast zien we ook een verschuiving in de kijk op armoede: het wordt niet langer beschouwd als een structureel probleem, maar als een individueel probleem. Daardoor komen de OCMW's, de maatschappelijk werkers en de leefloongerechtigden steeds meer onder druk te staan. Door het toenemende aantal leefloongerechtigden krijgen de maatschappelijk werkers in Brusselse OCMW's vaak meer dan honderd dossiers op hun bord. Dat leidt tot massale personeelsuitval, vertraging bij de hulpverlening en een gebrek aan goede begeleiding.

Dweilen met de kraan open

Wat dus, zoals in het verhaal van Irena, alle betrokkenen met een gevoel van uitzichtloosheid opzadelt. Het is dweilen met de kraan open. Doordat steun en begeleiding uitblijven, zitten leefloongerechtigden in constante financiële onzekerheid en moeten ze op zoek naar creatieve kortetermijnoplossingen. Ze zitten in overlevingsmodus, waardoor er weinig ruimte is voor een duurzame integratie in de samenleving.

Leefloongerechtigden en maatschappelijk werkers hebben het gevoel dat ze niet altijd gehoord worden. Er is veel goodwill bij de Brusselse OCMW's, maar de uitdagingen overstijgen zowel die OCMW's als de gemeentegrenzen.

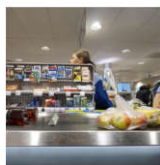
Misschien moeten de oplossingen dat ook doen? Mensen verhuizen constant van de ene gemeente naar de andere – ook leefloongerechtigden. We hebben een volwaardig laatste vangnet nodig voor alle Brusselaars (maar ook in heel België). Waarom niet samen zoeken naar een manier om de OCMW's beter op elkaar af te stemmen? Waarom niet over de gemeentegrenzen heen nadenken hoe we iedereen op een gelijkwaardige manier toegang kunnen geven tot hun rechten? We moeten nadenken over meer harmonisering en – waarom niet – over een eengemaakt OCMW?

Lees ook

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20241003_96015686?utm_campaign=internal-article&utm_source=standaard&utm_medium=lees-ook)

⊕ Niet alles moet over geld gaan, maar alles begint wel met geld hebben >

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20241003_96015686?utm_campaign=internal-article&utm_source=standaard&utm_medium=lees-ook)

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20241003_96015686?utm_campaign=internal-article&utm_source=standaard&utm_medium=lees-ook)

Niet te missen in DS+

OP DE KOP

⊕ De les uit Jambers' De Wever-docu: één steengoed interview kan tien jaar filmwerk overklassen

Paul Jambers' docu BDW politiek beest is een ...

(/cnt/dmf20241115_96829113)

MIJN GELD

⊕ Wat bespaar ik door mijn tv-kabel te knippen?

Steeds meer Belgen betalen niet langer voor een vast tv-abonnement en kijken via (gratis) ...

(/cnt/dmf20241113_95391232)